

Uzayda Silahlanma Yarışı

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Soğuk Savaş koşullarında başlayan uzay çalışmaları, insanoğlu açısından yeni bir keşifler çağının kapısını araladı. ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki silahlanma rekabetinin ivme kazandırdığı bu yarış; ilk insanlı uzay aracının başarıyla yörüngeye oturması, Ay'a ilk insanın ayak basması, ilk uzay üssünün kurulması gibi öncü başarıların ardından 1986'da Amerikan Challenger Uzay Mekiği'nin kalkışından 73 saniye sonra trajik bir biçimde infilak etmesiyle¹ düşüş eğilimine girdi.

Uzay Rekabeti Yeniden Kızışıyor

Soğuk Savaş'ın bitimi ardından düşük bir profilde ilerleyen uzay rekabeti, son dönemde yeni aktörlerin devreye girmesiyle yeniden dünya gündemine oturmuş bulunuyor. Dünya siyasetinin yükselen güç merkezleri Çin ve Hindistan gibi devletlerin yanı sıra yeni ekonominin girişimci kuşağı da uzaydaki rekabete katılmış durumda. Dünyada e-ticaretin gelişimine ivme katan Amazon.com'un kurucusu Jeff Bezos "Blue Origin" projesiyle, Tesla markasıyla otomotiv sektörüne yeni bir bakış getiren Elon Musk "Space X" projesiyle, Virgin Megastore'un yaratıcısı Richard Branson ise "Virgin Galactic" ile uzay rekabetine katılırken, Körfez Bölgesi'nin petrol zengini ülkeleri de yatırım fonları aracılığıyla bu projelere ciddi kaynak tahsis ediyor².

Uzay Rekabetinde Belirleyici Güç: Silahlanma

Yeni girişimciler Morgan Stanley'in tahminlerine göre 2040 yılı itibarıyla 1,1 trilyon dolar büyüklüğe² ulaşması beklenen uzay ekonomisinden pay almaya hayli istekliler. Ancak uzay ekonomisi daha çok Soğuk Savaş dönemindekine benzer bir biçimde devletler arasındaki güç mücadelesinden beslenen silahlanma yarışı ve savaş teknolojileri ile kendini gösteriyor.

Dünyanın en büyük ekonomik gücü olmanın sınırında olan Çin ile Hindistan'ın her alanda var olma arzusuyla yürüttüğü uzay çalışmaları, ABD yönetimi tarafından bir meydan okuma olarak algılanarak uzaydaki silahlanma yarışına ivme katacak kapsamlı projelerin gündeme gelmesine neden oluyor. ABD yetkilileri tarafından son bir yılda yoğun bir biçimde gündeme getirilen Uzay Kuvvet Komutanlığının kurulması eksenli tartışmalar kapsamında 2018'in Aralık ayında ABD Başkanı Trump somut bir adım atarak Savunma Bakanlığına Uzay Kuvvetleri Komutanlığının kurulması konusunda talimat verdi³. ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence, Florida'da bulunan Kennedy Uzay Üssünde yaptığı açıklamada, ABD Başkanı Trump'ın kararının "uzaydaki Amerikan

¹ <https://www.britannica.com/event/Challenger-disaster>

² <https://www.axios.com/global-space-race-bezos-musk-spacex-e1ee8fa7-63a8-4f41-94c8-10860e59365f.html>

³ https://www.washingtonpost.com/business/trump-signs-order-to-create-us-space-command/2018/12/18/b4d3c658-0Aralık ayında2de-11e9-958c-0a601226ff6b_story.html?noredirect=on&utm_term=.1405ac3a99dd

ulusal çıkarları için yeni bir dönemin başlangıcı” olduğunu ifade etti. Önümüzdeki beş yıllık dönemde; 800 milyon dolarlık bütçe aktarılması hedeflenen Amerikan Uzay Kuvvet Komutanlığının ilk etapta uzay teknolojileri konusunda uzmanlaşmış 600 asker istihdam edeceği, önümüzdeki yıllarda ise en az 1.000 askeri personelin yetiştirileceği ifade ediliyor.

ABD istihbarat kaynakları tarafından son dönemde yapılan açıklamalarda Çin ve Rusya'nın olası bir savaşta ABD uydularını hedef alacak “yıkıcı” silah teknolojileri üzerinde çalıştığı, olası bir savaşta askeri güçleri uydu teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerinden yoksun bırakabilecek siber saldırı tehdidinin büyük bir olasılık olduğu ifade ediliyor⁴. Bu tehditler karşısında, uzaydaki ABD uydu kapasitesinin korunmasının Amerikan ulusal çıkarları için hayati önem taşıdığına vurgu yapılıyor.

Uzay Silahlanma Yarışı'nın Yeni Aktörleri: Çin ve Hindistan

Soğuk Savaş sonrası dönemde Uluslararası Uzay Üssü Projesi (International Space Station) kapsamında ABD ile işbirliği kararı alan Rusya ise bütçe kısıntıları nedeniyle son dönemde yeniden alevlenen uzay rekabetinde beklenen düzeyde atılım yapmış durumda değil⁵. Çin ve Hindistan ise istikrarlı bir biçimde hedef büyüten uzay programlarıyla rekabette ön plana çıkmaya odaklanıyor⁶. 2007 yılında rakip uyduları hedef alan bir tatbikat gerçekleştiren Çin, 2024 yılında uzayda kalıcı bir uzay üssü kurmayı hedefliyor. Küresel ekonominin bir diğer yükselen gücü Hindistan ise, uzay programındaki uzun sessizliğin ardından 2018'in Ağustos ayında 2022 yılında uzaya insanlı bir hava aracı fırlatmayı hedeflediğini açıkladı⁶. Hindistan'ın uzaya yönelik ilgisinin yeniden alevlenmesinin, küresel ekonomideki büyüyen gücü açısından bir prestij meselesi olduğu kadar, Çin ile uzun süredir devam eden ihtilaflar karşısında askeri bir bakış açısının ürünü olduğu ifade ediliyor.

4 <https://www.dni.gov/files/documents/Newsroom/Testimonies/2018-ATA---Unclassified-SSCI.pdf>

5 <https://arstechnica.com/science/2018/07/russian-editor-our-space-program-is-entering-the-dark-ages/>

6 <https://www.weforum.org/agenda/2018/10/asia-s-space-nations-need-to-choose-cooperation-over-competition-here-s-why/>